

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 9

3. septembril 1934 a.

X aastakäik

Tellimise hind postiga:
 aastas . . . 100 senti
 6 kuu peale. 55 " "
 1 " " . 10 " "
 Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.
 Talitusjatoim.: Tallinn, Lai tän. 38, k.4
 Telefon 448-35.
 Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutused.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
 1 lhk. kr. 20.—
 1/2 " " 10.—
 1/4—6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
 Teksti ees —50% kallim

Leetrihaiguse levinemise põhjusi.

Mõtteid möödunud leetritaudi puhul Tallinnas.

Dr. M. Püüman.

Nagu teada, takistas meie pealinna koolitööd möödunud kevadel leetrihaigus, mis taudina eriti kooliskäiva noorsoo keskel levines. Nüüd, kus see haigus raugenud (viimastel nädalail 3—1 juhtu), ei ole üleearune lühidalt peatuda mõnel küsimusel, mis leetrihaiguse levimisega seotud oli.

Alljärgnevast tabelist on näha, et leetrihaigus on Tallinnas alaliselt olemas üksikute juhtudena ja taudina levinedes.

1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
714	86	513	756	72	30	3	1819
1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
32	25	942	532	21	3	2	1376

Sellest tabelist selgub, et alates 1922. a. peale leetrihaigus iga 2 ja 3 aasta järele levineb Tallinnas taudina, kuna vahepeal ta piirdub üksikute juhtudena, langedes isegi 2 juhule, nagu seda möödunud aastal näeme. Kõigerohkem oli meil leetrihaigust 1926. a. — 1819 juhtu ja sellele järgneb käesolev aasta kuni augustikuni 1376 juhuga, milline arv aasta lõpuks muidugi suureneb.

Surevus leetrihaiguse kätte on väga väike

Kuni 1 a.	%	1—4 a.	%	5—7 a.	%	8—12 a.	%	13—16 a.	%	üle 16 a.	%
12	0,9	258	19	283	20,5	674	49	100	7,1	49	3,5

ja peamiselt on see kõrvalhaigustest, mis leetrihaigusega väga tihti kaasas käivad (kopsu- ja keskkõrva põletikud). Nii suri 1926. a. leetritaudi ajal 0,4%, 1929. a. 1,2% ja 1930. a. 2,8% leetrihaigetest. Käesoleval aastal, olgugi et leetrihaiguse juhtude arv võrdlemisi suur, ei ole siiani ühtegi surmajuhtu registreeritud. Käesoleval aastal on leetritaud olnud healoomuline. Oleneb see sellest, et taud levines kevadel ja suvel, kus ilmastik soojem ja kõrvalhaigusi vähem.

Kuude järele jagunes leetrihaiguse juhtude arv järgmiselt käesoleval aastal:

Jaan.	Veebr.	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	Kokku
1	4	39	214	624	436	58	1376

Sellest on näha, et leetrihaigus hakkas levinema märtsikuul, ehk õigemini ütelda, märtsikuu teisel poolel, jõudis oma haripunkti maikuu keskel ja sealt peale algab haigusjuhtude vähenemine, nii et augustikuu esimestel nädalatel vaid 3—1 haigusjuhtu registreeriti. Nagu neist andmeist näha, langeb ligi 76% kõigist haigusjuhtudest mai- ja juunikuudele, kuna 24% haigusjuhtudest teiste kuudele langeb.

Haigete vanuse kohta annab selgitava ülevaate alljärgnev tabel:

Neist andmeist on näha, et alla ühe aasta vanused lapsed haigestuvad leetrisse väga harva; imikud saavad ühes emapiimaga küllaldaselt kaitseabinõusid leetriaiguse vastu; mida vanemaks lapsed saavad, seda rohkem kaovad kehast kaitseabinõud saadud emapiimaga toitmisest ja seda sagedamini haigestuvad nemad mitte üksi leetriaigusse, vaid ka teistesse nakkushaigustesse.

Ülaltoodud tabelist selgub ka, et peaaegu pooled lastest, kes möödunud kevadel leetriaigust põdesid, on 8—12-aastased, s. o. I—II klasside algkooli õpilased, kuna teistel eluaastatel haigestanute % palju vähem on. Ligikaudu sama pilti näitavad ka leetriaudid eelmistel aastatel.

Et just kooliskäivad lapsed nii suurel määral nakkushaigustesse, käesoleval juhul leetritesse haigestusid, oleneb see peamiselt sellest, et lapsed koolimajades üksteisega väga tihedalt kokku puutuvad ja haiguseidusid kergesti edasi kannavad. Ligi kaheksakümne peiteaeg, mis leetriaigusel olemas, kus haigus peaaegu millegagi ei avaldu, võimaldab haigusidusid kandvatel lastel edasi koolis käia ja teistele haigust edasi anda. Nagu teada, esineb leetriaigus peamiselt pikinakkuse teel; iga haige lapse kõhmine ja aevastamine saadab lähemasse ümbrusse ühes väikeste ilapiiskadega ka nägematu haigusidusid, mis ühes õhuga hingamisorganite kaudu tervete laste organismi satuvad ja haigust sünnitavad. Seepärast on arusaadav, et mida väiksemad klassiruumid, mida vähem õhuruumi ja põrandapinda ühe lapse kohta tuleb, seda kergemini ja kiiremini on haigusel võimalus levineda. Samuti toimub haiguse edasiandmine ka eluruumes, kui viimased väikesed ja õhuvaesed ja kus peale vanemate inimeste veel mitmepealine lastepere on sunnitud elama.

Ka need koolimajad, kus klassiruumid enam-vähem normaalsed oma suuruse poolest, võivad nakkusaiguste levitajaks olla juhtudel, kui klassiruumes liig palju õpilasi on, kui üle normi õpilasi klassi paigutatakse.

Eespool toodud ridade kinnitamiseks võib tuua Tallinna kahte erakooli, kus lapsi üksikuis klassiruumes liig palju, nii et iga lapse kohta tuleb alla 1 ruutmeetri põrandapinda ja alla 4 kantmeetri õhuruumi; need on Lenderi ja Vestholmi erahumanitaargümnaasiumid. Mõlemas neis koolis algas leetriaiguse levimine esimeste klasside õpilaste hulgas möödunud taudi ajal kõige esmalt peale. Nii oli 14. aprilliks Vestholmi erahumanitaargümnaasiumi õpilaste seas haigestunud 75 õpilast ja Lenderi erahumanitaargümnaasiumi õpilaste seast selleksa ajaks 42 õpilast, kuna kõigis teistes Tallinna linna algkoolis, erakoolis ja lasteaedades haigestus leetriaigusse 14. aprilliks kokku vaid 32 õpilast; ühelt poolt 117 õpilast ja teiselt poolt 32 õpilast; need arvud räägivad väga selget keelt koolimajade tähtsusest nakkushaiguste levimisel. Ühtlasi on need ka hoiatavaks viipeks kõigile neile, kellest oleneb laste vastuvõtmine ja paigutamine klassiruumes: peab katsuma täita neidki nõudeid, mis ettenähtud avalikkude algkoolide hoonete ehitamise määruuses, olgugi et viimases on pearõhku pandud sellele, et koolimajade ehitamine võimalikult odav tuleks, kuna

koolitervishoiu küsimused kaugemale tahaplaanile jäetud.

Nagu eelpool tähendatud, on leetritaud Tallinnas möödunud kevadel olnud healoomuline: surmajuhtumeid leetriaigusse ei ole arstide pooli registreeritud, olenes see peamiselt soodsast aastaajast. Kuid kõige selle peale vaatamata peab leetriaigusele suhtuma tõsiselt: sellest rääkimata, et ta ligi üks kuu aega takistavalt lapse koolitööle mõjub, jätab see haigus lapse organismile kauemaks ajaks jäljed järele, nõrgendab peamiselt hingamisorganeid, kopsusid ja teeb neid rohkem vastuvõtlikuks kopsuhaigustele, muuseas ka tüsikusel; peale leetritaudi on alati märgata tüsikuselhaiguse tõusu leetriteid lähipödenud laste seas, mida lastevanemad tuleb mees pida ja laste haigestumise puhul võimalikult rutem arsti poole pöörata.

Kui Lenderi ja Vestholmi erahumanitaargümnaasiumides õpilased haigestusid enne 14. aprilli, siis langes teistes koolis õpilaste haigestumine peamiselt maikuu esimesele poolele ja maikuu keskpaika; Saksa eelkoolis haigestus 38 õpilast, Inglise kolledžis 31, Prantsuse lütseumis 27 jne.

Mis puutub eriti linna algkoolidesse, siis peab siin järgmist ütleva: mida rohkem lapsi klassidesse paigutatud oli, kui seda klassi suurus lubas, seda rohkem levines seal ka leetriaigus; nii näiteks levines võrdlemisi rohkem leetriaigus V ja XIV linna algkoolis: V algkoolis võiks aset leida ligi 400 õpilasele 10 klassiruumes, kuid tegelikult oli seal 607 õpilast, nendest 178 neljas pealeloomases klassis. XIV algkooli võiks mahutada 200 last; tegelikult oli seal 250. Just selle tõttu, et lapsi üle normi klassiruumes, mille läbi nad liig tihedalt kokku puutuvad, oli ka V algkoolis 41 leetriaiguse juhtu ja XIV algkoolis 42 juhtu. Kõige rohkem kartust tekitas XXI linna algkool Raua tänaval, kus ligi 1200 last koolis käivad. Üheks suureks puuduseks suurte koolimajade püstitamisel on just see asjaolu, et seal palju lapsi üheteisega kokku puutuvad, kus nakkushaiguste puhul on suurem võimalus haigusidude edasiandmiseks. Kuid möödunud leetritaudi ajal haigestus selles suurimas Tallinna koolis vaid 39 õpilast. Üheks põhjuseks, mikspärast selles koolis, koolilaste arvu silmas pidades, võrdlemisi vähe haigusjuhte ette tuli, on see asjaolu, et lapsi klassiruumi katsuti niipalju paigutada, et nende arv mitte üle normi ei tõusnud. Teistes algkoolis haigestunute õpilaste arv kõikus 10 ja 30 vahel, mis iserälikke takistusi õppetööle ei tekitanud.

Viimase leetritaudi puhul Tallinnas võiks kokkuvõtlikult järgmist ütelda:

1) leetritesse haigestusid kõige rohkem algkooli esimeste klasside õpilased 8—12 aasta vanaduses;

2) leetriaigus levines kõige varem kiirelt neis koolis, kus lapsi liig palju oli klassidesse paigutatud ja kus klassiruumid väikesed ja madalad;

3) leetriaiguse idude edasiandmine haigelt lapselt tervele sündis klassiruumes.

Sellest järgneb:

a) Nakkushaiguste ärahoidmiseks ja haigusidude edasiandmise takistamiseks kooliruumes on kõige paremaks abinõuks, kui laste arv klassiruumes püsib normi piirides: selle järele on kohustatud valvama kooliarstid ja kõik oma mõju maksuma panema, et siin kõrvalekaldumisi ette ei tuleks linna kooles, ja eriti veel erakooles.

b) Meie praegu maksev algkoolide hoonete ehitamise määrus on koolitervishoiu seisukohalt väga puudulik ja vajab kiiremas korras ümbertöötamist. Eriti halb on klassitubade kõrgus, mis langetatud peaaegu hariliku eluruumi kõrguseni; samuti halb on klassitoa laius ja valgustuse ja põrandapinna vahekord. Kui tahetakse, et klassitoad peavad

mahutama vähemalt 40 õpilast, nagu see üldtähendatud määrukses nõutud, siis peavad ka klassiruumid palju lahedamad olema; vastasel korral muutuvad klassiruumid kohtadeks, kus meie õppiv noorsugu mitte ükski niinimetatud koolihaigusi ei saa, vaid kus leiduvad avarad võimalused ühe ehk teise nakkushaiguse levinemise puhul haigusidusi saada ja haigestuda.

Möödunud leetritaud, mis võrdlemisi soodsalt lõppes, ei tohi meid loiuks ega ükskõikseks koolitervishoidliste küsimustele teha, vaid ta peab ergutama meid valvel olema ja koolitervishoidlisi küsimusi nii lahendama, nagu sellekohane teadus seda nõuab.

Tshehhoslovakkia kartell-seadus.

Friedrich Wagner.

Tshehholovakkia kartell-seaduse esimene eelnõu on pärit 1924. aastast. Nii on kulunud pea kümme aastat avalikuks vaeluseks, korduvateks ümber-töötamiseks ametasutistes, ametlikkudeks ja eraviisilisteks heakskiitmisteks ning asjasthuvitatud töölisorganisatsioonide ja -asutiste järelejätmatuks pealekäimiseks — enne kui eelnõust sai 12. juulil 1933. a. seadus. Tshehhi töösturkonnal liidus agraarparteiga läks korda aastakümne jooksul takistada valitsuse kätte seesuguse vahendi andmist, mis võimaldaks pidada tagajärjekast võitlust vähemalt liiakasu võtmise kõige jubedama kujuga, mida turul harrastavad kartell-röövikud. — Võimaldaks?! Kas see seadus võimaldab ja mil määral, see oleneb mõjutusest, mida suudavad vastavatele ministriumidele avaldada ühestküljest pangaga- ja tööstuskapital, ning teisest küljest tööliste ja tarvitajate organisatsioonid.

Iseenesest pakub kartell-seadus küllalt tarvitamiskõlbulisi vahendeid tarvitajaskonna huvide kaitsmiseks turgu valitsevate kartellide ja monopolfirmade vastu. Kui hädavajalikuks osutub see seadus ja kui soovivat on tema järsk tarvitamine, see järgneb turu olukorra vaatlemisest. Vahe sise- ja välisturu hindade vahel on jõudnud kõrguseni, mis sisult tähendab kõikide sise-maa tarvitajate otse liiakasuvõtlikku kurnamist. Nii on välismail Tshehhi suhkur 50 tsh. kr., Tshehhi paber — 170 kr. odavam, kui siseturul. Latt-

raua, vitsraua ja pleki hinnad on koduturul kolm korda kõrgemad, kui Belgias. Kivisüsi siseturul on kaks ja pool korda kallim Inglise söest. Täpselt sama kordub keemia- ja tsemenditööstuse alal.

Kartell-seaduse sisu.

Seaduse esimene osa määrab kindlaks mõisted ja kohustab kõik kartell-lepingud ja majanduslikud eriliitumised sõlmima kirjalikult. Seaduse alla kuuluvad kõik liitumised, mille „sihiks on võistlus-vabaduse piiramine või kaotamine valmistuse, müügi, äritingimuste ja hindade korraldamise teel, — transport-, krediit- ja kindlustusettevõtetes aga sundtariifide maksmapanemise teel, kui nende liitumiste otstarbeks on võimalikult tagajärjekammalitsemine turu üle.“ Peale selle sisaldab see osa ettekirjutuse kartell-registri sisseseadmise kohta riigi statistika ametkonnas, kuhu tuleb esitada ka kartellide põhikirjad, lepingud ja muud materjalid, millele rajatud kartellid. Kartell-register on avalik ja kättesaadav igale ühele. Dokumentide ja materjalide kogu võivad tarvitada üksnes ministriumid ja kartell-komisjon. Riigi statistika ametkond peale selle peab jooksvat müügihindade ja tariifide tabelit kartell-liitude poolt määratud normide alusel. Sel otstarbel peavad kartellid või nende asutised teatama statistikaametile oma saaduste hinnad ning nende igakordsed muutmised. Ka see hindade register on kättesaadav

ainult vastavatele ministeeriumidele. Kõrvuti sellega kogub statistikaamet andmeid hinnaliikumisest neilt ettevõtetest, mis pole seoses kartellidega.

Kartellid ja nende lepinglased peavad protokollima kõik läbirääkimised ja otsused, mis puudutavad hindu, tariife või äritingimusi, või mille alusel lõpetatakse firmadele kauba andmine. Need protokollid tulevad hoida alles kümne aasta jooksul. Otsustest, mille alusel keeldutakse andmast kaupu kolmandatele isikutele, äridele või kudedele, tuleb vähemalt 8 päeva enne otsuse jõusse astumist teatada vastavale ministeeriumile. Sellesisulised otsused, mis jäetud protokollimata, pole maksivad.

Seega loob seaduse esimene osa kõik eelingimused ja materiaalsed kontrollimisvõimalused, mis vajalikud ministeeriumidele seisukoha võtmiseks ja tarbekorral vaheleastumiseks.

Seaduse teine osa sisaldab eeskirju, mille alusel ministeeriumid kas omal algatusel või asjasthuvitatud organisatsioonide näpunäidetel esitavad kas valitsusele või kartellkomisjonile ettepanekuid vaheleastumiseks, kui kartellide poolt on määratud liig kõrged hinnad, mis kahjulikud avalikkudele huvidele. Valitsus või kartell-komisjon võib ära keelata siseturul võtta hindu üle kindlaks määratud normide, või muuta ära kartellide poolt maksuma pandud äritingimused ning tühistada kellelegi kaupade andmisest keeldumise otsuse.

Jätavad kartellid või üksikud nende organisatsioonid valitsuse poolt ülesseatud nõudmised täitmata, siis valitsus võib:

1) nõuda kuni 3 miljoni krooni suurust tagatist;

2) kartell-liitumise tühistada ja

3) likvideerida need organisatsioonid, kes teostasid kartell-liitumise.

Valitsuse või kartell-komisjoni otsuse peale võivad asjaomased kartellid või nendesse kuuluvad organisatsioonid 15 päeva jooksul kaevata kartellkohtusse.

Kolmas osa laiendab kartell-seaduse kõik eeskirjad ka üksik-ettevõtete kohta, kes turul monopoli seisukorras.

Neljas osa käsitab kartell-komisjoni ja kartell-kohtu koosseisu. Esimene

neist koosneb esimehest ja tema asetäitjast, kelle määrab valitsus, ning seitsmest liikmest. Liikmed ja nende asetäitjad määratakse vastava ministri poolt tööstuse-, kaubanduse-, põllutöö-, avalikkude tööde, sise-, hoolekande- ja välisministeeriumi ametnikkude hulgast.

Kartell-kohtu liikmed määrab vabariigi president valitsuse ettepanekul kolmeks aastaks ametisse.

Seaduse viies osa annab kartellide liikmetele õiguse „igal ajal astuda välja kartell-liidust, kui seal olemine osutub liikmeile majanduslikult kahjulikuks ja kui sellist asjaolu kartelli astudes polnud võimalik ette näha.

Kuues osa näeb ette karistusi, mis võivad tõusta kuni 500.000 tsh. kroonini ja vangistuskaristust kuni ühe aastani. Ka katse tunnustatakse karistusväärseks.

Seaduse lõpposa eraldab riigimonopolid ja need riiklikkudes huvides tegutsevad välismaised kartell-liidud, mis rahvusvaheliste kokkulepete kohaselt valitsuse poolt lubatud. Nende kohta kartell-seadus ei maksa.

Seaduse puudused.

Seaduse ulatust ja formaalseid vahendeid kartellide taltsutamiseks peetakse küllaldaseks. Kuid esimeseks suuremaks puuduseks on asjaolu, et avalikkusele antakse kasutada ainult kartellide register, kuna muud materjalid ja dokumendid peetakse saladuses. Registrist ei näe aga, kas kartellid on õigustatud ajama üht või teist hinna- ja turupoliitikat, ei näe millised on nende kalkulatsioonide meetodid jne. Kõike seda näevad ja saavad teha kindlaks üksnes ministeeriumid, kelle heast tahtest seega oleneb ka, kas nad astuvad vahele, või mitte. Materjalide avalikkus annaks tarvitajaskonnagi kätte relva kartellide ülekohtu vastu, aga see võimaldaks ka kontrolli ministeeriumide üle, kuivõrd nad hästi seadust täidavad.

Teiseks, kartellide vastutusele võtmise algatus, peale väheste erandite, kuulub jälle ministeeriumidele. Tarvitajaskond saab küsimusi algatada ainult oma ühistegeliste asutiste keskoorganide kaudu. Seda on aga vähe.

Järgmiseks puuduseks on asjaolu, et kartell-komisjonis pole nähtud ette tarvitajaskonna esindust üldse. See on bürokraatlik asutis.

Kõigest hoolimata on ometi kartell-seaduse tähtsus tarvitajaskonna huvide kaitsmise võimaluste loomise suhtes määratu suur. Ei tohi unustada, et 31. oktoobriks m. a., teadaannete esitamise lõpupäevaks oli riikliku statistika-

ameti registrisse kantud 538 kartell-lepingut; nende ettevõtete turupoliitika üle seni polnud mingit järelevalvet, riigil polnud ka mingeid andmeid nende tegevusest.

Ei, Tshehhoslovakkia tarvitajaskond ei lükka seda seadust ta puuduste pärast tagasi, vaid ta loodab teda tuleva kümne aasta jooksul vigade kõrvaldamise teel muuta täiuslikumaks.

Haigekassad 1932. aastal.

Riigi Statistika Keskbüroo hilinevad ülevaade 1932. a. tegevuse kohta.

V. Luksepp.

Käesoleva aasta aprillikuu Statistika Kuukirjas on avaldatud haigekassade 1932. a. tegevuse ülevaade.

Praegusaja elutempo juures on hädavajalik, et ülevaated ja analüüsid avaldataks vähemalt nii aegsasti, et neid saaks kasutada üle järgmise aasta eelarvete koostamisel. Vastasel korral nad osutuvad üleaarusteks.

Kuna Kinnitusnõukogu poolt maksma pandud uus aastaaruande kava nõuab tegevusaasta eelarve koostamist enne selle aasta 1. jaanuari, siis sünnib eelarvete vastuvõtmine volinikkude peakoosolekute poolt nov.—dets. kuudel. Eelarve koostamisele aga tuleb haigekassade juhatastel asuda juba oktoobris, missuguseks ajaks ka Statistika Keskbüroo peaks püüdma oma kokkuvõtted kuukirja kaudu teatavaks teha.

*

1932. a. tegevusaasta ülevaatest selgub muuseas, et kaks ühishaigekassat: Rõika ja Halliste on liidetud — esimene Pärnu ja teine Viljandi ühishaigekassaga. See tervendav nähtus on IV jsk. tööinsp. hra Veidenbaumi teene, kes järjekindlalt on haigekassade tsentraliseerimise suunas tegutsenud.

Kassaliikmete arv näitab järjekindlat languse tendentsi 1929. a. alates. Nimetatud aastal oli keskmine liikmete arv 41.362; 1932. a. — 37.373. Abiõigusliste perekonnaliikmete arv aga on tõusnud nelja aasta jooksul 26.591 pealt 28.260-le.

Haigusjuhtude arvu (13.829) poolt oli 1932. a. üks õnnelikumaid. Sel-

le vastu haiguste keskmine kestvus (20,2 päeva) on üks suurematest eelmiste aastatega võrreldes.

Ka tööõnnetuste arv (4.418) 1932. a. on märksa väiksem kui eelmistel aastatel.

Sünnitusjuhtude arv (364) on suurenenud, kuna surmajuhtude arv (252) püsib üldiselt eelmise (1931) aasta tasemel.

Haigekassade sissetulekute vähenemine jätkub, mis tingitud esiteks kasaliikmete arvu ja nende teenistuse vähenemisest.

Haigekassade poolt maksetavad abirahad leiavad Statistika Keskbüroo poolt kahjuks liig pealiskaudset käsitamist. Piirduakse vaid seaduses piiritletud normide loeteluga.

Kuna ravikapitali tulud ja kulud ja nende võrdlustulemused leiavad üksikasjalist liigitamist ja võrdlust üksikute haigekassade järele, siis oleks ülihuvi- tav jälgida kui suurt ja missugust mõju avaldab kassaliikmete ravikorraldus ja sellega ühenduses olevad ravikapitali puudujäägid rahaliste toetusnormide (samuti ka perekonnaliikmete abistamismäärade) peale ja seda iga üksiku haigekassa seisukohalt.

Kui seesugused järeldused konkreetsete näidete kujul esile tuua, siis saaks väga piltlik ülevaade haigekassade tegevuse tulemustest.

Veel väärrib jälgimist abiraha normide areng — kas see näitab tõusu või langust.

Nii et rahaliste toetuste normid va-

jaksid tõsist tähelepanu iga üksiku haigekassa seisukohalt eraldi. Ja mida suurem mitmekesisus valitseb maksetavate abirahade normide alal, seda täpsem ja üksikasjalikum nende analüüs peaks olema.

Rahaliseks toetuseks maksetud summad vähenevad aasta aastalt, mis ka loomulik, sest kui väheneb kassaliikmete arv ja nende teenistus, siis loomulikult vähenevad ka toetusrahadeks väljamaksetud summad.

Haigekassade ravikapitalide arved näitavad endiselt puudujääke ja üldsummas väga suurt — Kr. 268,6 tuhat

krooni! Kuna see on saanud meil hari-
likkudeks nähtusteks, siis üksikasjalik peatumine siin oleks asjata.

Küll aga peab juure lisama, et nende puudujääkide tagajärjel haigekassade tagavarakapitalid on vähenenud aasta jooksul 16%, ehk ümmarguselt 9 miljonit senti.

Haigekassade valitsemise kulud näitavad iga aasta järjekindlat langust, mis 4 aasta kohta teeb välja 14,2%.

*

Haigekassade 1933. a. tegevuse ülevaadet ootame Statistika Keskbüroolt hiljemalt novembrikuu numbris 1934.a.

Haiguskindlustust tahetakse lammutada.

Järjekordne kallaletung haigekassadele. Vastaste ebaõigetest ja demagoogilistest väidetest.

Kindlustustegelane.

Nende väheste riikide hulka Euroopas, kus sotsiaalkindlustus algastmel, kuulub ka Eesti. Siin on maksmas ainult tööstustöölise tööõnnetuste vastu kindlustamine 1912. aasta seaduse alusel ja haiguskindlustus, samuti 1912. a. seadus, kuid pisut täiendatud ja muudetud 1917. a. Mõlemad seadused on kitsaulatuslised. Kaugelt suurema osa palgatööliseni ja teenijateni kumbki seadus ei ulata. Täiesti puudub Eestis kutsehaiguste, töövoimetuse ja vanaduse vastu, leskede ja vaestelaste kindlustamine. Tööpuuduse vastu kindlustamisest ei maksa kõneldagi.

Sotsiaalkindlustuse arengut Eestis on takistanud see asjaolu, et siin seda küsimust otsustavasis asutusis on alati valitsenud alalhoidlik või reaktiooni-
line mõtlemisviis, mis on takistuseks rahva sotsiaalolude parandamisel ja ajanõuetele vastavalt korraldamisel. Talupojalik rahva enamus oma esindusega on alati sotsiaalküsimusis olnud tagurline. Seda alalhoidlikkust ja tagur-
luse vaimu on suurendanud see asjaolu, et talupoegade poliitilises juhtimises on suur mõju olnud just neil linnakodanluse ringkonnil, kelle kätte sõja ajal ja sõja järelaastail on kogunud kapitalid, või kes endid rakendanud jõukakihi huvide teenistusesse.

Väga suuri summasid riigilt on nõudnud tööstusasutiste finantseerimine riigipankade abil. Eesti iseseisvuse kestel on töösturid saanud väga suurte riiklikkude toetuste ja soodustuste osalisteks, millega on kaetud nende tegevusvõime puudus.

Viini töölikorter peale veebruarikuu rahutusi.

Töösturite maksukohustusi on alati püütud vähendada viimase võimaluseni. Ka need kohustused, mis neil Eestis kanda õnnetuste ja haiguste vastu kindlustamisel, on minimaalsed ja väikesed, ainult osake sellest, mis teistes riikides töösturite kohustuseks langeb. Kuid süües kasvab isu. Töösturid ei ole siiski rahul. Alatasa kuulduv nende ringkonnist virisemist ja halisemist sellegi pisi-

kohustuse pärast, mis praegu tööliste ja teenijate kindlustamiseks tööstusettevõtete arvele langeb, äraunustades ka sedagi, et tööliste palgad Eestis on ka madalamaid ja vähemaid Euroopas.

Eestis on aastaid tagasi loodud tööstureile ja kaupmeestele avalikõiguslik asutis — kaubandus-tööstuskoda, kellel seni küll mingeid teeneid ei ole kaubanduse ja tööstuse arengus, kes aga seda enam püüab oma tegevust ja teovõimet avaldada igasuguste märgukirjadega, mida saadetakse ametasutistele ja seisukohtade võtmisega seaduste suhtes. Kaubandus-tööstuskoda saab oma sissetulekud maksudest, mida muidugi ta liikmed ei tasu omast taskust, vaid mis lisatakse kaubahinnale juurde: Rahvas kannab ju kõikide kodadeги ülalpidamise kulud.

„Moodne“ lastekaitse.
Viini tööliislapsed ühes isadega teel koonduslaagrisse.

Ei ole kuulnud, et kaubandus-tööstuskoja ringkondadest oleks ka samme astunud rahva sotsiaalse olukorra tõstmiseks. Ei — sealpool on iga reaktsiooniline samm teretulnud.

Kaubandus-tööstuskoda on esitanud märgukirje ka haiguskindlustuse asjus, nõudes sel alal uusi kitsendusi. Õnnetuskindlustust nad ei puuduta, sest see on täiesti nende juhtida, kuigi see ebaõiglane on, kui siin on tööliste esindus otsustamisest ja juhtimisest täiesti eemaldatud.

Nüüd kuuleme Eesti kaubandus-tööstuskoja ringkondade meeleolust ajalehtis, et „tööandjad juba mõnda aega ei ole rahul praegumaksva töövõtjate haiguskindlustuse korraga. Tööandjad nõuavad võimalust võtta osa

haigekassade juhtimisest, et seada jalgale õiguslikke vahekordi tööandjate ja töövõtjate vahel, mis paisatud segamini vene revolutsioonaaegsete Kerenski-seaduse eeskirjadega 15. juulist 1917.“

Praegu on haigekassades nende liigete omavalitsus ja selle vastu ongi sihitud reaktsiooniliste ringkondade märgukirjade teravots. Tahetakse igal ajal tööliste õigusi piirata, muidugi ka seal, kus need õigused kõige enam põhjendatud ja otstarbekohased on.

„Mõnda aega“ on näidanud tööliste veel enam orjastamise-liikumine välismaal tõusu, „mõnda aega“ on juba julmilt ja õigluselt diktatuuririikes rahva õigusi ja vabadusi tallatud, mis siis imet, kui see moodne vool ka Eesti töösturite ja kaupmeeste peajudeni on jõudnud ja seal juba „mõnda aega“ rahul ei olda — sellega, kui haigekassad korralikult ja tagajärgedega abistavad neid töölisi, kes haiged ja abi vajavad. Kasutatakse töösturite poolt aega ja olusid, arvestades tööliiskumise nõrkusega ja tööliste enesekaitse äpardumisega neiski riikes, kus tööliiskumine tugevam oli.

Kaubandus-tööstuskoda nõuab oma märgukirjas, et „käitised, kus vähemalt 200 töölisi, võiksid asutada oma haigekassa.“ Selle põhjendamiseks lausutakse, et „töösturid on arvamisel, et käitiste juures haigekassa ambulants võiks palju otstarbekohasemalt teostada tööliste ravimist. Praegu juhitakse tööliised üldistesse ambulantsidesse, kus neil tundide viisi tuleb oodata järge. Arstide ülekoormatuse tõttu tööliised ei leia seal küllalt ratsionaalset ravi. Ka seisab suurem haigekassa — Tallinna ühis-haigekassa pikemat aega arstidega vastolus, milline asjaolu võtab võimaluse vajaduse korral haigete ravimist usaldada parimate spetsiaalrõstide hoolde. Töölistel tuleb aga kulutada palju aega ja näha vaeva haiguste registreerimisega, samuti arstisedelite ja abiraha saamisega. Ettevõtete juures ellukutsutud haigekassas seesugused nähted jääksid täiesti ära. Kassal oleks hoopis kergem oma liikmete üle teostada kontrolli.“

Kas ei ole suupärane ja härdameelne põhjendus! Vabsisüdamega tööline seda lugedes nutab selle helduse ja armastuse ning hoolekande pärast, mida

kaubandus-tööstuskoja töösturi isalik või emalik ligimesearmastusest pakitsev ja ülehoovav süda tunneb vaese ja haige töölise vastu, kes nüüd peab ravi ja arstimeid ootama, ja kellele ei võimaldata parimaid spetsiaalارste. Oh seda hingelist õilsust ja seda suurt ning püha jeesuslikku ligimese armastust, mis nii omane Eesti töösturile, mis väärrib nende pühikuiks kuulutamist!

Vabs-tööline võib ka tänutundes silmad taeva poole tõsta — tema oma „õilsate juhtidega“ — „rahvaliidkumise-ga“ on loonud eeltingimused säärase ligimesearmastuse avaldamiseks.

Need aga, kellel ülevaade on tööliste raviolude kujunemisest ja minevikust, samuti haigekassade tegevusest siis, kui selle juhtimises mõjuvõim oli töösturi käes, ei usu neid õilsaid põhjendusi, vaid peavad neid ainult silmakirjalikeks ja demagoogilisteks.

Sarnaste põhjendustega püütakse halvale asjale anda vaid head ja nägusat ilmet.

Ambulantside tegevust käitiste juures on küllaldaselt nähtud. Ambulantse on ka praegu olemas käitiste juures, kelle omanikkude käes arstiabi korraldus.

Arstiabi andmine käitiste ambulantsides on harilikult primitiivne ja puudulik. Palgatakse üks või paremal juhul paar arsti ja need on siis igal alal spetsialistideks. Ambulantsides käijaid pannakse käitise juhtiva personali poolt tähele kui kulude suurendajaid. Aramad ei julgegi käitise ambulantsi minna: jääb kas ravita või arstib omal kulul. Oodata tuleb ka siin ambulantsis, kuid nuriseda küll ei tohi: tööstur võib ju haiget töolist vallandada, selleks annab talle tööstusliku töö seadus õiguse.

Praegu on ka Tallinna ühisel Haigekassal ambulantsid. Kuid seda ravi, mis võimaldab Tallinna ühishaigekassa, olgugi piiratud arstide koosseisuga, ei saa võrrelda sellega, mida antaks käitiste ambulantsides. Tallinna ühishaigekassa teenistuses on siiski hulk arste ja ravimist võib toimetada siiski spetsiaalalade järgi. Käitiste pisiambulantsides see võimalus puudub.

Arstide selts on ka märgukirjaga nõudnud haigekassade ümberkorraldamist. Sealpool toonitatakse *vabat arstivalikut*. On suur vastolu arstide or-

ganisatsiooni ja kaubandus-tööstuskoja ravikorralduse-kavade vahel, kuigi mõlemad töötavad ühiseks eesmärgiks ja toetavad üksteist.

Tööliste ravimise surumine tagasi käitiste ambulantsidesse tähendaks määratud reaktsiooni ravi alal, paiskaks selle aastakümneid tagasi, teeks arstiabi korralduse puudulikuks ja ebaotstarbekohaseks, ühtlasi aga ka paljudel juhudel otse kättesaamatuks.

Praegu maksavad käitised haigekassade ravikapitali 2% tööliste palga järgi arvates. See on vähene kohustus, ega põhjusta mingit tormijooksu tööliste arstimisele, ega põhjusta selle ravikorralduse, mis on muutumas järjest paremaks, täiuslikumaks ja otstarbekohasemaks, — läbilõikamist.

Et käitiste omanikud võimaldaksid töölistele ravi paremate spetsialistide poolt, seda võivad uskuda ainult naiivikesed, teised seda ei usu. Ka ei tõenda seda arstiabikorralduse ajalugu. Tööliste ravimine oli käitiste omanikkude korraldusel ja kui puudulik see oli, seda mäletavad väga paljud. See just põhjuseks oligi, miks haigekassad arstiabi korralduse oma kätte pidid võtma.

Inimesed, kes head kurjast oskavad eraldada, ei taha vabriku ambulantse, ega tööliste arstiabi andmist tagasi töösurite kätte, sest nad teavad, et siis muutuks arstiabi töölistele puudulikuks ja paljuil juhustel isegi kättesaamatuks.

Edasi nõuavad töösturid:

„Kuni kerenskiaegsete eeskirjade ilmutumiseni oli maksev kord, et haigekassade juhtimisel oli tööandjail ¾ hääli, seega sama vahekorid, nagu haigekassa maksude maksmisel. Nüüd on aga olukord selline, et tööandjad maksavad haigekassa heaks suuri makse, kuid kaasaraäkimise õigust neil haiguskindlustuse alal ei ole. Nii on näiteks võimalik nüisugune olukord, kus Tallinna ühishaigekassa ostis endale maja ja asutab sinna haigla kapitalidega, mille pannud kokku tööandjad, vaatamata sellele, et see samm mitmel pool on leidnud hukkamõistmist.“

Kõigepealt on see ebaõige, kui üteldakse, et kuni kerenskiaegsete eeskirjade ilmutumiseni oli maksev kord, kus haigekassade juhtimisel oli tööandjail ¾ ja töövõtjail ¼ hääli.

Enne Kerenskit oli maksev haigekassade valitsemises järgmine kord:

Peakoosolekul oli tööstur-ettevõtja esindajail $\frac{1}{3}$ häält, võrreldes häälte arvuga, mis kuulus kaasaosaliste esindajatele. Näiteks, kui oli kassaosaliste esitajaid-volinikke 60, siis oli tööstur-ettevõtete esindajail 40 häält. Sellejuures oli seaduses selgesti märku antud: Tööstusettevõtte omanikule võimaldatakse loobuda kassa peakoosolekule oma esindajate määramise õigusest. Ja seda tegidki paljuil juhtudel töösturid.

Kassa juhatuses olid kahesugused liikmed: ühed — kassaosaliste poolt valitud ja teised tööstusettevõtjate poolt nimetatud. Sellejuures valitud liikmete arv pidi ühe võrra ületama nimetatud liikmete arvu. See on: 5-liikmelises juhatuses oli 3 tööliste kassaosalist ja 2 töösturite esindajat.

Ametasutustele saadetakavad märgukirjad peaksid ikkagi sisaldama õigeid andmeid.

Nurisetakse Tallinna ühishaigekassa majaostu üle. Kui tööstureil oleks vähegi arusaamist ja osavõttu tööliste seisukorrast, siis oleks nende seisukoht otse ümberpööratud: nad ei iriseks ega viriseks selle majaostu üle, vaid aitaksid omaltpoolt kõigiti kaasa, et Tallinna ühine Haigekassa saaks sellesse majasse asutada eeskujuliku haigla. Sarnast arusaamist meie aga Eesti tööstureilt ei oota. On töösturid küll suurte summadega toetanud igasuguseid organisatsioone, ka hitlerismi või vabside liikumist, töölistele ei ole nad aga kunagi midagi tahtnud anda, küll aga võtta niipalju, kui vähegi võimalik. Ei ole siis midagi imestada, kui nad isegi sotsiaalkindlustuse-natukese ja tööliste ravi kallale tungivad, et sedagi lammutada ja haigekassasid oma meelevalle alla saada; ei ole ka Eesti töösturi riiklikkude soodustustega imbutatud „isamaalsuse“ juures midagi imestada, kui nad — ülearuseks ja halvaks peavad isegi seda, kui pealinna suurele, kuid väikse palga tõttu kehvale töölistekonnale asutatakse haigla, kus töölistedki võiksid saada vajalikku arstiabi.

Eesti tööstureilt, kelle keskel õige rohkesti avastatud riigivargaid ja bilansivõltsijaid, võib oodata ka seda demagoogiat, et nad tõendada sõandavad, nagu oleks — haigekassade kapitalid nende poolt kokku pandud,

kuigi nemad õieti omad kapitalid on kogunud rahvalt, ka tööliste higest ja vaevast. Kuid sarnast väidet ei tohiks ometi tarvitada avalikõiguslik asutis omas märgukirjas.

Kui võideldakse juba isegi haigekassa haigla avamise vastu, siis see on küllaldaselt tõenduseks, missuguse hoolimatusega tööliste sotsiaalolude vastu sealpool tegemist on.

Omais põhjenduis viipavad haiguskindlustuse lammutuse püüdjad Lätile, kus juba see, mida nad soovivad, on teostatud. Jah, Lätis on töölistes täiesti orjastatud, tööliste kutseühingud lõhutatud, nende ja haigekassade tegelased süütult ja seadusevastaselt heidetud kas vanglasse või koonduslaagrisse piinlema. Lätis on õiguslik kord hävitatud, jõukas kildkond on sõjariistus jõe abil võimu põhiseaduse ja seaduse vastaselt oma kätte haaranud, on teostanud väikese kildkonna diktatuuri. Ilmaski ei tule see hüveks rahva heakäekäigule.

Läti eeskujud on vägivalla ja õigluseta eeskujud, ega tarvitse neile toetuda.

On kindel, et kui Eestis haiguskindlustust hakatakse lammutama, nagu nõuavad need töösturite ringkonnad, kelle saamahimul pole piire, siis seeläbi muudetakse sotsiaalolud raskemaks, hävitatakse senisedki tööliste arstiabi korraldused, hakatakse haigeid töölisti vintsutama.

Need väikesed kohustused, see mõni protsent praeguste tööliste väikeste palkade järgi arvestades, mida tööstusettevõtted praegu maksavad haigekassadele, ei õigusta haiguskindlustuse korralduse hävitamist.

Pealegi ei tule need summad tööstureilt, vaid töölistelt enestelt. Sellega on põhjendatud ka haigekassades kassaosaliste omavalitsus, mille hävitamiseks pole tõesti mingit alust.

Palju õigem oleks, kui tõsiselt asutaks küsimuse juurde, kuidas teostada paremini kontrolli tööstusettevõtete üle. Neis on ju alatasa tulnud esile kõikisugu väärnähteid, ega Eesti tööstureilgi kuigi palju omakapitale pole, vaid kaugelt suurem osa sellest, mille üle nad eraomanikkudena ja täisperemeestena valitsevad, on tulnud — rahva taskust ja sellepärast on siin suurem kontroll otse hädavajalik.

Kinnitusnõukogu otsusi.

Kinnitusnõukogu üldkoosolek 3. augustil 1934. a. Teedeministeeriumis.

Juhataja: Teedeministri abi *K. Jürgenson*.

Liikmed: Töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktori aset. *Joh. Põllupüü*, Põllutöministeeriumi esindaja *A. Ehrlich*, tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse esindaja *dr. J. Mõlton*; tööliste esindajad: *F. Kauks*, *V. Luksepp*, *A. Linnomägi*, *N. Andresen*, *L. Johanson*; tööandjate esindajad: *K. Mauritz* ja *Ed. Rõismann*.

Aruandja: Töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktori aset. *Joh. Põllupüü*.

Protokollija: Töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osakonna ajut. tööjõud *H. Esterman*.

I.

Ettekanne eelmise Kinnitusnõukogu protokollide kohta.

Aruandja *Joh. Põllupüü* teatab, et eelmise Kinnitusnõukogu üldkoosoleku protokoll 22. detsembrist 1933. a. on Hariduse- ja sotsiaalministri poolt kinnitatud 13. jaanuaril 1934. a. ja on Kinnitusnõukogu liigetele kätte saadetud. Protokollide ettekanndmist ei nõuta ja mingisuguseid parandusi ei tehta. Koosolek võtab ettekande teatavaks.

II.

Türi Ühis-haigekassa palve 5. IV. 1934. a. nr. 35. laenu saamiseks T. T. S. § 114 ettenähtud erikapitalist.

Kirjaga 5. aprillist 1934. a. nr. 35 on Türi Ühis-haigekassa pööranud palvega Töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktori poole, et Türi Ühis-haigekassale saaks võimaldatud T. T. S. § 115 põhjal sama seaduse § 114 nimetatud erikapitalist ilma protsendita laenu kuni 1000 krooni (üks tuhat krooni), sest olevat raskusi haigla ja muude arvete oienamisega. Raskused olevat tekkinud peamiselt sellest, et hädaabitöölise ravimine läinud enam maksma, kui selleks Türi linnavalitsuselt saadud liikme- ja ravikapitalimakse.

Selle palve suhtes peab tähendama, et raskused Türi Ühis-haigekassas on tingitud enam küll vähesest kassaliigete arvust (331 liiget) ja osalt ka ebaparemehelikust kassavalitsemisest, kui hädaabitöölise peale tehtud kulutustest, sest asjaolu, et tegevuskapitali tulust üle 1/4 kulutatakse ainult kassavalitsemise peale (Tegevuskapitali tulu 1933. a. Kr. 9455,21 ja valitsemisekulud Kr. 3284,98), ei saa pidada loomulikuks.

Neil asjaoludel on ka 2. jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusamet võtnud kaalumisele Türi Ühis-haigekassa ja Paide Ühis-haigekassa ühendamise küsimuse.

Lõpuks olgu märgitud, et Türi Ühis-haigekassa on saanud juba kord laenu 750 krooni (seitsesada viiskümmend krooni) Kinnitusnõukogu II osakonna 19. mai 1933. a. otsuse kohaselt. Sellest laenust ei ole senini midagi veel tagasi maksetud.

Kõigi eeltoodu põhjal Kinnitusnõukogu üldkoosolek otsustas:

Türi Ühis-haigekassa palve 5. IV. 1934. a. nr. 35, laenu saamiseks T. T. S. § 114 ettenähtud erikapitalist, jätta rahuldamata.

III.

Võru-Petseri Üldhaigekassa seletusepärmine 27. II. 1934. a. nr. 1/3 haigekassa volinikkude valimise asjus.

Kirjaga 22. märtsist 1934. a. nr. 3 all Võru-Petseri Üldhaigekassa küsib Kinnitusnõukogu üldkoosolekult seletust: 1) kas haigekassa juhatus kompetentsi kuulub kassa volinikkude valimiste protokollide kinnitamine — s. o. nende seadusepäraseks tunnistamine, ehk tarvilisel korral nende tühistamine; 2) kas võib haigekassa volinikkude valimisi pidada seadusepäraseks, kui valimised on toimetatud hiljem haigekassa juhatus poolt määratud tähtpäeva, ilma, et valimiste kohta oleks esitatud kaebusi asjaosaliste poolt ja kes tühistab valimised; 3) kes võivad volinikkude valimiste kohta kaebust tõsta, kas üksinda sama tööasutuse töölised, kus valimisi toimetatud, või ka teised kassaliikmed väljaspool nimetatud tööasutust; 4) kas gruppideks koondatud tööasutuste töölised volinikkude valimiskooosolekul võivad valida volinikkudeks ka samas grupis töölise nimekirjas seisvaid töölisi, kes valimiskooosolekul ei viibinud, s. o. tagaselja; 5) kui suure arvuline kvoruumi alammäär on ettenähtud töölise poolt volinikkude valimise kooosolekul, et kooosolek oleks seadusepärane.

Kinnitusnõukogu, asja läbivaadanud, leiab:

1) Haigekassa volinikkude valimiste protokollide erilist kinnitamist pole vastavates seadustes ettenähtud ega seda ka ei nõuta, vaid protokollid kirjutatakse alla haigekassa juhatus ning selleks valitud või kutsutud kassaliikmete poolt, nagu see ettenähtud ka Võru-Petseri Üldhaigekassa põhikirja § 57 p. 6; samas punktis lõppulause: „Kinnitatud protokollid ära kirjutad...“, tuleb öieti lugeda: „Protokollid kinnitatud ära kirjutad...“. Allkirjutatud protokollide ära kirjutamine kinnitab valimiste korraldaja, s. o. haigekassa juhatus.

Samuti ei näe ette ei seadused ega haigekassade põhikirjad volinikkude valimiste erilist kinnitamist ega seadusepäraseks tunnistamist, vaid valimised tulevad lugeda maksvaks, kui neid pole tühistatud Kinnitusameti poolt, kelle ülesannete hulka Kinnitusameti seaduse § 13 p. 12 põhjal kuulub kaebuste läbivaatamine korravastaste valimiste üle ja niisuguste valimiste tühistamine. Kaebuste tõstmise tähtaeg peab ettenähtud olema haigekassa põhikirjas (Kinnitusnõukogu juhised haigekassade põhikirjade koostamise kohta RT 63 — 1932).

2) Kuna Võru-Petseri Üldhaigekassa põhikirja § 57 p. 1 d põhjal volinikkude valimise päeva määrab haigekassa juhatus, siis kuuluvad valimised, mis läbi viidud varem või hiljem, kui seda ette nägi haigekassa juhatus, tühistamisele, kui sellekohase kaebusega põhikirjas ettenähtud tähtaja jooksul Kinnitusameti poole on pööratud. Valimisi haigekassa juhatus tühistada ei saa, kuna see kuulub

nagu eelpool tähendatud, Kinnitusameti kompetentsi.

3) Haigekassa volinikkude valimiste vastu kaebuste tõstmise korda esitatud küsimuse suhtes ei käsita ei Võru-Petseri Ühishaigekassa põhikiri ega haigekassade normaalpõhikiri. Et haigekassa volinikkude kogu aga moodustab kassa tegevust juhtiva organi, kes valib ametisse juhatus ja revisjonikomisjoni, olles seega haigekassa tegevuse algjuhtijaks, haigekassa kõigi liikmete olulisi küsimusi aga lahendab haigekassa juhatus, siis on õigus volinikkude valimiste vastu tõsta protesti igal kassaliikmel, s. o. kuigi ta on väljaspool tööasutuste gruppi, kus valimised toimetati.

4) Kuna haigekassa volinikkude tagaselja valimise kohta ei sisalda keeldu ei haigekassade normaalpõhikiri ega ka Võru-Petseri Üldhaigekassa põhikiri, siis ühte gruppi koondatud tööasutuste valijad-töölised võivad volinike kandidaate üles seada ja volinikke valida ka tagaselja, muidugi eeldusel, et valitavatel on valimiseks nõusolek.

5) Et haigekassade normaalpõhikiri ega Võru-Petseri üldhaigekassa põhikiri volinikkude valimiseks kvoorumi ette ei näe, tulevad valimised, mis teistele ülesseatud nõutele vastavad, lugeda maksvaks vaatamata valimisest osavõtnud tööliste arvule.

Eeltoodu põhjal Kinnitusnõukogu üldkoosolek Kinnitusnõukogu seaduse § 1 ja T. T. S. § 272 põhjal otsustas:

anda Võru-Petseri üldhaigekassa juhatasele, tema järelepärimise peale 22. märtsist 1934. a. nr. 1/3, ülaltoodud seletuse.

IV.

Petseri maavalitsuse küsimus teemeistrite, teehöövliite-, traktori- ja autojuhtide haigekassa alla arvamise asjus.

Kirjaga 22. detsembrist 1933. a. nr. 4562, 25. jaanuarist 1934. a. nr. 328 ja 28. aprillist 1934. a. nr. 1578 Petseri maavalitsus palub Kinnitusnõukogu üldkoosolekut seletada: 1) Kas kuuluvad maavalitsuse ametnikud — teemeistrid — haigekassa alla ühistel alustel maavalitsuse maanteede ehituse ja korrashoiu töödel töötavate töölistega, pidades silmas, et Maanteede seaduse põhjal antud juhtnõõride järgi teemeistrid loetakse omavalitsuse teenijateks ja Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensiooni seaduse järgi on neil õigus saada pensiooni (nende pealt maksetakse pensiooni kapitalimaksu ja peetakse neilt endilt selleks kinni 2% palgast) ning neid ja nende perekonnaliikmeid ravitakse maavalitsuse teedekapitali arvel riigiteenijatega ühistel alustel; 2) Kas kuuluvad maavalitsuse maanteede ehituse ja korrashoiu töödel töötavad traktorite-, teehöövliite- ning autojuhid haigekassa alla ühistel alustel teiste töölistega, pidades silmas, et teehöövliite-, traktorite- ja autojuhid on kõik kuupalgalised ja loetakse pensiooniõiguslisteks. Nende palgast peetakse kinni 2% pensiooni kapitalimaksu. Peale selle võimaldatakse neile arstiabi riigiteenijatega ühistel alustel.

Kinnitusnõukogu üldkoosolek, arutanud Petseri maavalitsuse ülemalnimetatud järelepärimisi, leiab, et küsimuse otsustamine, kas

kuuluvad haigekassa alla maavalitsuse maanteede ehituse- ja korrashoiutöödel töötavate töölistega ühistel alustel ka samadel töödel töötavad traktorite-, teehöövliite- ja autojuhid ning maavalitsuse ametnikud — teemeistrid, ei oma mingisugust tähtsust see asjaolu, et need teemeistrid, traktorite-, teehöövliite- ja autojuhid on pensiooniõiguslikud Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioniseaduse järgi, või et nad on kuupalgalised, vaid tähtis on see, kas need isikud on maavalitsuse administratiiv-ametnikud või maavalitsuse korraldusse kuuluva tööstusliku käitise töölised ja teenijad, sest Haiguskindlustusseaduse §§ 257, 258 ja 261 (VSK XI k. 2 j. 1913. a. v.-a. ja VSKK 1. IX. 1917. a. nr. 208, I j. § 1313) eeskirjade järgi kuuluvad haigekassa alla ainult maavalitsusele kuuluvast tööstuslikust käitises tegevuses olevad töölised ja teenijad, mitte aga maavalitsuse administratiiv-ametnikud. Sääraste administratiiv-ametnikkude hulka kuuluvad ka maavalitsuse maanteede ehituse ja korrashoiu tööde, maanteedel naturaalkohustuse täitmise, jõuvankrite juhtide tegevuse jne. ehituse ja tehnilise politsei ülesannete täitjad — teemeistrid, kes omavad kõiki riigiteenija õigusi ja kannavad riigiteenijaga võrdselt vastutust, nagu nähtub Maanteede seaduse (RT 48 — 1928, RT 48 — 1930 ja RT 26 — 1932) põhjal antud juhtnõõridest (RT 10 — 1929).

Mis puutub maavalitsuse maanteede ehituse ja korrashoiu töödel töötavatesse traktorite-, teehöövliite- ja autojuhtidesse, siis ei kuulu need administratiiv-ametnikkude hulka, vaid on oma tööiseloolest kõige puhtamal kujul käitise töölised, kellele ei ole küll takistatud võimaldada pensiooni õigust jne., kuid praegu maksva haiguskindlustusseaduse järgi ei vabasta see kõik neid haigekassa alt.

Eeltoodu põhjal Kinnitusnõukogu üldkoosolek Kinnitusnõukogu seaduse § 1 ja T. T. S. § 272 põhjal otsustas:

anda Petseri maavalitsusele, tema järelepärimiste peale 22. XII. 1933. a. nr. 4562, 25. I. 1934. a. nr. 328 ja 28. IV. 1934. a. nr. 1578, ülaltoodud seletuse.

V.

Ettekanne Eesti Haigekassade Liidu XII kongressi, 1933. a. aruande ja 1934. a. eelarve kohta.

Ärakuulanud aruandja Joh. Põllupüü ettekanne, Kinnitusnõukogu üldkoosolek otsustas: Eesti Haigekassade Liidu XII kongressi protokoll ja eelarve võtta teadmiseks.

Liitunud haigekassadele lubada tasuda Haigekassade Liidule 1934. a. liikmemaksu ½% (poole protsendi) suuruses haigekassale aasta jooksul sissetulnud liikme- ja osaniku juurdemaksu sissetulekutest.

VI.

Johannes Venska palve tema jahu- ja saeveski Eesti Töölise Kinnitusühisuse alla arvamise asjus.

Kinnitusnõukogu üldkoosolek T. T. S. IV ptk. § 382 p. 2 põhjal otsustas: Johannes Venska jahu- ja saeveski, mis asub Virumaal, Narva vallas, Uus-Feodorova külas, arvata Eesti Töölise Kinnitusühisuse alla.

VII.

Esimese Eesti tuubitööstuse valdaja Artur Linholm'i palve tema käitise Eesti Töölise Kinnitusühisuse alla arvamise asjus.

Kinnitusnõukogu üldkoosolek T. T. S. IV ptk. § 382 p. 2 põhjal *otsustus*:

Esimese Eesti Tuubitööstuse, mis asub Tallinnas, Vana Kalamaja tn. nr. 32, arvata Eesti Töölise Kinnitusühisuse alla.

Need otsused on 7. VIII. 1934. a. Teedeministri kohustetäitja kindral P. Lilli poolt kinnitatud.

Eesmärgid kohustavad.

Loidus peab kaduma.

Terves maailmas on tööliste õigulik ja sotsiaalne olukord käesoleval aastal tunduvalt halvenenud. Raskele tööpuudusele on seltsinud võimuhaaramised mitmes riigis jõuka tõusikihi poolt, kes töötab käsikäes endiste aadlikkudega. Ammutades oma eeskujud Itaalia ja Saksa fashismi-allikaist, püütakse selle kihi poolt teostada korda, mis võimaldaks tööliste surumist seisukorda, kus neil õigust pole enam enesekaitseks ning oma majanduslise ja sotsiaalse olukorra tõstmiseks üldse teotseda, isegi mitte mõelda ja ennast avaldada. Sarnasesse orjaseisukorda on asetatud töölised juba Itaalias, Saksamaal, Austrias ja Lätis, kus eesõigustatud kihid relvastatud jõukude abil teostavad oma kitsahuvilist diktatuuri.

Et neis riikes kordaminekud tiivistavad ka vastava mõtlemisviisiga ringkondi teistes riikes, on arusaadav. Seepärast on arusaadav seegi elevus, mida tuntakse reaktsioonihimuliste töösturite ja arstide keskel ainsa Eesti sotsiaalkindlustuse asutise — haigekassa vastu, kelle ümberkorraldamiseks ja oma mõjukonda haaramiseks on hakatud järjekindlalt esitada märgukirje.

On kindel, et kui neil märgukirjadel on tagajärgi, siis Eesti tööliste seisukord muutub senisest palju raskemaks. Sellepärast on küll iga iseteadliku tööliste, eriti aga haiguskindlustuse tegelase kohustus — valvel oila ning omalt poolt teha, mis võimalik, et õnnetust ära hoida. Sest selle õnnetuse tagajärjel kannataksid tuhanded perekonnad, mehed, naised, alaealised lapsed, kes

jääksid arstiabita ja toetuseta ning oleksid seega määratud enneaegsele ja varajasele surmale.

Sellepärast peavad haigekassade tegelased, eriti aga just organiseeritud töölised oma kutseühingutes seisukorda tõsiselt võtma. Kahjuks ei saa salata, et paljuil juhtudel võib konstateerida nende juures, kes oleksid kohustatud oma jõudu rakendama sotsiaalkindlustuse teenistusse, otse kuritahtlikku ja lubamatut loidust. Ei taheta vähemaidki kohustusi kanda. Isegi seda näeme, et mitmes haigekassas ta tegelased ei mõtlegi tutvuneda küsimustega. Isegi vastava seaduseraamatu, näiteks O. Vahtra Töölise haiguse vastu kindlustamise seaduse — tundmaõppimist ja levitamist peetakse ülearuseks. Ei taheta lilledgi paigast liigutada, kui see palgalepingus pole ette nähtud. Nii mitmedki haigekassa tegelased, isegi juhatuse liikmed ja asjaajajad, elavad vaikset ja rahulikku elu päevast päeva, omaette vaikselt nohisedes ja nokitsedes, ilma et neil muret oleks sellest, mis saab sotsiaalkindlustusega, aga ka haiguskindlustusega Eestis. Sarnane loidus ja huvipuudus on lubamatu.

Tuleb küll kõigil, keda haigekassades juhtima ja asje ajama usaldatud, peale oma otsekoheste ametikohuste, teotseda ka üldise sotsiaalkindlustuse arengu huvides. Tööd ja tegevust sel alal leiab küll igatüks küllaldaselt, kui aga ei puudu tahe.

On küll aeg, kus loidus peab haigekassa tegelaste keskelt kaduma. Selleks kohustavad eesmärgid ja aeg.

Haigekassade tegelased!

Levitage „Töö ja Tervist“, — sellega aitate kaasa sotsiaalkindlustuse arengule Eestis.

Sotsiaalkindlustus.

HOOLEKANNE JA SOTSIAALKINDLUSTUS.

Viimasel linnadeliidu koosolekul Haapsalus püstitas üks referentidest, Võru linnapea F. Sait nõudmise, et tuleb suurendada sotsiaalsel kindlustust, et vähendada vastavalt avalikkude ja kogukondliste kohustuste koormat. Kirjeldusest ei nähtu, mida mõttes referent sotsiaalkindlustuse all. Kui ta arvas, et tuleb maksma panna töövõimetuse ja vanaduse vastu, leskede ja vaestelaste kindlustamine jne., siis kahtlemata oli tal õigus. On selge, et Eestis hoolekande kulud on just ka seepärast väga suured, et puudub sotsiaalkindlustus. Näiteks: vanad töölised põlevkivikaevandustest, kui nad muutuvad tööle kõlbmatuks ja neid vallandatakse, peavad pöörduma kohaliku omavalitsuse poole abisaamiseks. Abi, mida omavalitsus harilikult annab, on nii väike, et ikkagi kerjata tuleb. Nii näeme, et viimasel ajal kerjajate arv on tunduvalt tõusnud ja õige suur, kuigi maksvate seaduste järgi Eestis kerjamine keelatud ja karistatav on.

Näitena võiks tuua ka tekstiilvabrikute töölisi, kes töötanud aastakümneid ühes ja samas vabrikus, kuid töövõimetuse korral jäävad abita olekusse.

Täiesti põhjendatud ja õiglane on, kui teostatakse üldine sotsiaalkindlustus, see on — pannakse maksma vanaduse ja töövõimetuse vastu ning leskede ja vaestelaste kindlustamise seadus, aga ka teised tarvilikud sotsiaalkindlustuse seadused. Siin on võimalik kohustusi jagada. Aga kulused tuleb täie õigusega panna tööstusettevõtte peale, kuna osa kohustusi peab jääma riigile ja omavalitsustele. On tarvilik, et just ülalnimetatud sotsiaalkindlustuse seaduste elluviimine nihutataks esirinda. Siin peaksid senised sotsiaalkindlustuse organisatsioonid, aga eestkätt just kutseühingud näitama senisest suuremat arusaamist ja aktiivsust. Sotsiaalkindlustuse arenguks, ta ulatuse laiendamiseks tuleb järjekindlalt ja lakkamatult tegutseda.

KAVATSUS HAIGEKASSA ALT VÄLJA ASTUDA.

Arstiabi korraldamine teisel teel.

Maanteede valitsusel on käsil tööstusliku tööseaduse muutmise seaduse koostamine, mille kohaselt majanduslikult teedekapitali arvel teostavate tööde töölised ei kuulu haigekassa alla. Maanteede valitsus palub maavalitsuselt järgmisi andmeid: 1) palju on maavalitsus kolme viimase aasta jooksul tasunud haigekassale haiguskindlustuse maksu; 2) kas maavalitsusel on võimalust nendele töölisele ise arstiabi anda ja 3) kui need töölised arvatakse haigekassa alt välja, arstiabi andmise kulud vähenevad. „V. Maa“.

Läti haigekassade tegelased vanglas ja koonduslaagrites.

Lätis, kus põllumeeste erakond sõjariistus kaitsevägede abil riigipöörde toime pani, võimu oma kätte haaras ja vägivallavalitsuse maksma pani, on lammutanud kõik töölise organisatsioonid, aga ka haigekassad. Haige-

kassade Liidu ja haigekassade tegelased on ühes kutseühinglastega paisatud kas vanglastesse või koonduslaagritesse vaevlema, ilma et neile mingit süüdistust oleks esitada.

Mitte ainult riigi- ja omavalitsuse teenistusest, vaid ka erateenistusest vallandatakse sotsialiste, neid asetades põllumeeste ja teiste nende-sõbraliste kodanliste erakondade liikmetega.

Töölisorganisatsioonide ruumidesse, mis oli nende eraomandus ja seega maksvate seadustega peaks kaitstud olema, on paigutatud kaitseliidu ja muud asutused.

Sotsiaalkindlustuse täiendamine Poolas.

Poola valitsus on parlamendile esitanud põllutöölise töövõimetuse ja vanaduse vastu ning järeljääjate (leskede ja vaestelaste) kindlustamise seaduse.

1. jaan. 1934. a. hakkas maksma samasuline seadus tööstuse ja kaubanduse töövõtjate kohta.

Sotsiaalkindlustuse vähjakäik fashistide emamaal.

Kuidas fashistik kord mõjub emakaitsele, seda näeme kujukalt Itaaliast. Võttes viie viimase aasta arvud, näeme emakssaamise puhuks kindlustamise alal järgmist vähjakäiku:

Kindlustatuid oli:

1929. a. —	952.987
1930. a. —	962.500
1931. a. —	920.000
1932. a. —	870.000
1933. a. —	850.000

Kujukat keelt emade seisukorra raskenemisest Itaalias kõnelevad ka arvud, mis käsivad sünitustjuhte ja sünniapardusi.

Nii oli kindlustatute keskel:

Aasta	Sünituste arv	Sünniaparduste (enneaegsete sünituste jne.) arv
1929	40.270	992
1930	43.038	1003
1931	34.969	870
1932	35.651	850

Uus sotsiaalkindlustusseadus Shveitsis.

Käesoleval aastal hakkas Shveitsis maksma uus seadus kehvide vanade, leskede ja vaestelaste abistamiseks.

Fashistide lubadused ja sotsiaalkindlustus.

1920. a. omas kõnedes nõudsid Saksamaal hitlerlased muuseas ka, et riik peab eestkätt kindlustama igale kodanikule töö ja eluüldpidamise võimalused. Üks nõudmistest oli: „Meie nõuame vanaduse vastu kindlustamist laias ulatuses.“

„Riik peab hoolitsema rahvatervihoiu tõstmise, emakaitse ja laste eest ja keelama laste töö.“

1931—1932. a. kordasid hitlerlased neid nõudmisi, lubades ka töötuile suuri toetusi.

1934. a., kui hitlerlaste diktatuur juba aasta kestnud, on kõik need lubadused unustatud.

Veel enam — senine tööliste kindlustamine, emade ja laste kaitse on lõhutud ning töötatööliste toetamise asemel areneb koorekihi ning härrasrahva luksuslik elu, neelates hiigla summasid rahva rahast, mis raskete maksudena kokku valgub. Paraadid ja olengud ning juhtide hõlbuelu nõuab suuri kulusid.

Tööpuuduse vastu „võitlemisest“ annavad pildi järgmised arvud:

150.000 nortöölist on saadetud sundtööle, 120.000 töölist on saadetud suurtaludesse ja mõisatesse tasuta tööle, 100.000 töölist saavad ühiskondlistel töödel palju vähemat tasu kui

varem, umbes 200.000 töölist on koonduslaagrites wangis.

1929. a. said töötuist 77% töötatööliste toetust, sest Saksamaal oli peale haiguste, õnnetuste, emade, vaeslaste, vanaduse ja töövõimetuse ka tööpuuduse vastu kindlustamine teostatud.

Nüüd ei saa töötuist toetust enam kui 9%.

Aasta kestel on Saksamaal tööliste elutase langenud vähemalt kolme miljardi marga võrra.

Fashistide diktatuur on Saksamaal toonud töölistele nälga ja viletsust, haigust ja surma.

Haigekassade tegevusest.

KAS PAIDE VÕI TÜRI?

„Järva Teataja“ kirjutab Paide Ühishaigekassa viimasest koosolekust järgmist:

„Sellejärele kaaluti päevakorra põnevamat punkti — ühinemise küsimust Türi Ühis-haigekassaga. Türi Ühishaigekassa seisukorraga informeerima olid saadetud M. Veeber ja R. Herman. Viimaste poolt kanti ette Türi Haigekassa kohta andmeid, milledest selgus, et Türi Haigekassa viibib praegu teataval määral raskustes, kuhu sattunud haigemaja tõttu, mis kolm aastat tagasi küll likvideeriti ning hädaabitööliste tõttu. Tekkinud raskused on aga juba ka kõrvaldamisel, kuna selleks on tõstetud ka haigekassaliikmete liikmemaksu 3 prots. peale ning perekonnaliikmete ravimiskuludest võtab haigekassa, arvates 1. aug. s. a., oma kanda ainult kuni 50 krots. Kuna aga Türil on tööstuste keskkohat, kuhu on koondunud arvult umbes 320 kassaliiget, siis on Türi Haigekassa nõus ühinema Paide Ühishaigekassaga ainult sel juhul, kui ühendatud

haigekassa asuks Türil. Koosolekul kanti aga ette Paide asukoha paremused Türi ees. Paide on maakonna linn — keskkohat, kus asub terve rida riigi- ja omavalitsusasutisi, kelledega väga sageli on nii töödandjail, kui ka töölistel kokkupuutumist. Paides on kaks haigemaja ning mitmeid eriarste ja on röntgeni kabinet. Peale selle on Paide haigekassal rohkem liikmeid (676) ning 1. juuliks oli kokku varandusi 20.954,41 kr. väärtuses, kuna samal ajal Türi Haigekassa on raskustes. Et küsimus küllalt oluline, siis juhatas omalt poolt mingit ettepanekut ei teinud, jättes asja läbiarutamise ning otsustamise koosoleku hooleks. Koosoleku poolt võetigi sellejärele vastu üksmeelne otsus: tunnistada põhimõttelikult vajalikuks Paide ja Türi ühishaigekassade ühinemine, kusjuures ühinenud haigekassa asukohaks jääb Paide linn.

Ühenduses haigekassade ühinemise asjaga, ei teinud koosolek mingisuguseid parandusi kassaliikmete ja nende perekonnaliikmete abirahade ning arstiabi normides.“

Töökaitse.

TÖÖLISED EI POOLDA TÖÖLISKODA.

Organiseeritud tööliised eelistavad vabu kutseorganisationsioone.

Töölistkoja seadus, mis oli tolelaegse valitsuse töökavas, töötati haridus- ja sotsiaalministeeriumis välja juba 1931. a. Seni ei ole suudetud seda seadust vastu võtta, ega maksa panna, kuigi ta ümber on peetud omal ajal valitsuse koalitsioonis ränka sisevõitlust. Töölistkoda pooldas sotsialistlik rühm, vastu töölistkojale ning kaubandus-tööstuskojale. Nüüd, kus kodade küsimus jälle päevakorras, liigutatakse ka töölistkoja seadust.

Nagu kuuleme kutseühingute ringkonnast, ei tunne Eesti tööliised mingit erilist vaimustust ja poolehoidu töölistkoja vastu, ega helita sellega ühenduses mingeid paremuslootusi. Suur osa organiseeritud töölistest suh-

tub töökojasse eitavalt, kuna organiseeritud veel vähem tunnevad huvi säärase küsimuste vastu. Organiseeritud tööliised eelistavad vaba kutseorganisationsioone, kes küllaldaselt suudavad tööliste huvisid kaitsta.

Tööliste keskel ei leia ka vastukõla korporatiivne, ega seisuslik riigikord.

„Päevaleht“.

Töönõukogu Kreekas.

9. märtsi 1934. a. seadusega loodi Kreeka majandusministeeriumi töö ja sotsiaalhoolekande osakonna juurde eriline töönõukogu, mis koosneb neljast kõrgemast ametnikust, kahest professorist ning kolmest töödandjate ja töövõtjate esindajast, kes kõik nimetatakse ministeeriumi poolt. See nõukogu peab arutama tööõiguse, tööstustervishoiu, sotsiaalkindlustuse jne. küsimusi.

Tervishoid.

SOLKMED JA NENDE VÄLJAAMINE.

„Eesti Arstis“ nr. 8 — 1934 kirjutab dr. O. Madisson P. Zirnise poolt Läti arstide ajakirjas nr. 10/11 1933. a. avaldatud kirjutise „Solkmed ja nende väljaajamise“ kohta järgmise referaadi:

Riia ülikooli hospitaalsekliinikus on leitud kõhu parasiite 10%, neist 47% solkmed. Autor toob huvitava ülevaate solkmete arenmiskulust. Emane solge muneb kuni 15.000 sugutamatud muna päevas; need satuvad ühes väljaheitega mulda, kus toimub aremine embrüooniks. 15—30 päeva vältel on munast arenenud vastne. Ainult sel aremistasmel on võimalik infitseerimine joogivee, mustade käte, värskede aed- ja puuvilja kaudu. Olles alla neelatud, vabaneb vastne sooltes teda ümbritsevast kestast ja aktiivselt liikudes, läbib soolte seina ja pääseb makssasse või otseteed kopsudesse. Ka maksast pääseb see vere kaudu kopsudesse. See toimub 3.—4. päeval peale infitseerumist. 8.—9. päeval kõhitakse vastne välja ja ühes süljega neelatakse ta jälle alla. Peensooles toimub siis lõplik aremine suguküpseks solkmed. Askaridias kutsub esile mitmesuguseid kahjustusi: 1) traumalisi kahjustusi (soolte limaskestast vigastusi ning põletikku, verejooksu sooltest jne.); 2) parasitaarseid k. (alatoitus, düspepsia jne.); 3) mehaanilisi k. (iileus, peritoniit, inanitsioon, koletsüstiit, kolangiit, pankreatiit ja maksaabstsess); 4) toksilisi k. (väsimus, unine olek, märg vähenemine, migreenitaoline peavalu, oksendamine, meningism, epilepsiasarnased krambid). Uurimise otsustarbel *Koino* on neelanud alla 2000 solkmed muna ja juba 2. päeval tundis ta peavalu ja isupuudust, 3.—8. päevani on temperatuuraste-astmelt tõusnud kuni 39,5^o ja 15. päeval langenud kriitiliselt normini. Haigus sarnanes kopsupõletikule ja haiguse lõpul leiti haige verises rögas solkmete vastseid. Ka maks oli suurenenud mõne aja vältel. 50. päeval peale katset on välja ajatud 667 solget 3—8 cm. pikka. — Edasi toob autor üldtuntud tarvitusele võetud vahendeid solkmete väljaajamiseks, nagu santoniin, *ol. chenopodii*, *helminal*, *askaridol*. Eelistab 2 viimast preparaati, mis tarvitusel ülikooli sisekliinikus: *helminal*'i antakse 3—4 tabletti 3 × päevas, või parem veel hommikul enne sööki iga tunni tagant; eelmise päeva õhtul kõhulahtisti; annust korratakse 3 päeva järgimööda ja igal õhtul tehakse klistiir. 3. päeval peale lõunat antakse riitsinusöli. *Askaridol* „Bayer“ antakse hommikul enne sööki täiskasvanuile 3—4—50 cm; jätkub ühekordsest annusest, ka kõhulahtisti pole vajalik, sest *askaridol* sisaldab peale *ol. chenopodii* ka riitsinusöli.

ARSTIMIKOOSTISE SIGNATUURILT ÄRAJÄTMISE VÕIMALDAMISEST

kõneles Arstideseltside Liidu peakoosolekul dr. Lepasson, kandes ette, et enne Vabamüügi apteekide korra ja tegevuse seaduse (RT 27 — 1934) jõusseastumist oli maksev kord, et apegest arstimi väljaandmisel võis signatuurile jääda märkimata arstiretsepti sisu, s. o. arsti

koostis, kui seda nõudis arst oma retseptil märkega „sine copia“ (Vene tervishoiuval. otsus 1862. a. nr. 5239 ja Tervishoiu nõukogu otsus 1889. a.). Vabamüügi apteekide korra ja tegevuse seaduse § 15 määramisega on arstilt võetud see võimalus, kuna tähendatud paragrahv kohustab arstimi koostise avaldamiseks signatuuril. Liidu juhatus ei poolda arstimikoostise sunduslikku avaldamist signatuuril, pidades selle ärajätmise võimalust vajalikuks parema kontakti loomiseks haige ja arsti vahel. Mitmel maal, näiteks Rootsis, Norras, Inglismaal, ei avaldata rohukoostist ja ollakse tulemusiga väga rahul. Selle põhjenduseks võib tuua ette paljugi. Teatavasti võib õige ravi haige juures alati öieti alles korduvast visiidist; suur osa haigeid on aga esikorras huvitatud väljakirjutatud arstimi koostisest, et selle järele otsustada arstimi mõju üle; sellest tekib närviliste haigete rändamine ühe arsti juurest teise juurde ilma et kellelgi avaneks võimalus luua lähemat kontakti ja alustada otstarbekat ravi niisugusel haigel. Arstimikoostise mitteavaldamine kahtlemata vähendaks ka igasugu patentikumide tarvitamise miinimumini. Liidu juhatastele tuleks anda volitus astuda samme Apteekide korra ja tegevuse seaduse § 15 äramuutmiseks arstimikoostise avaldamise sunduse kaotamise mõttes.

Kas jalgrattasõit on ebaterve?

Sellest kirjutab Dr. H. Normann „Eesti Arstis“ nr. 2, 1934 järgmist:

Rattasõit, mida võib nimetada ka jooksmiseks istudes, muutub sageli ohtlikuks sellepärast, et rattur ise ei tunne neid pingutusi, milleid sõites teeb. Sel puhul pingutatakse sageli süda üle, sest lihaste töö on rattasõitmisel sama, kui jooksmisel ning väljendub pulsi löökide arvu tõus. Eriti suureks muutub pingutus südamele makke sõites, seda enam, et neil korral tuleb ratturil tublisti pingutada käsivarsi ja kõhulihaseid suurema jõu saavutamiseks sõtkumisel. Hingamine ja vereringe on aga sel puhul takistatud. Suurt jõupingutust nõuab ka sõit vastu tuult, raskendades ühtlasi väljahingamist. Nii makke kui ka vastutuult sõites on seega ülepingutusohut suur. Võistlus- ja pikamaarattureil leitakse sageli suurenenud süda. Pole aga sugugi ka võimatu, et just inimesed tugeva ja suure südamega valivad omale spordialaks rattasõidu. Kõik mitte küllalt tugeva südamega, eriti aga sagedate angiinide all kannatavad noored ja need, kelle süda on nõrgenenud sarlakite, leetrite ja liigesereumatismi tulemusena, olgugi et see tegeliku elu nõudeile veel vastab, peaksid rattasõidust loobuma.

Makkasõidul tuleb rattalt maha tulla, nii pea kui hakkab pingutus ennast tunda andma, vastutuule korral peab sõitma aeglaselt. Vanemale inimesele võimaldab rattasõit pääseda sagedamini kaugemale vabasse loodusesse. Autoga võrreldes pakub jalgratas neile, kel istumistöö, liigutuste tegemise võimalust, mis vereringet, ainevahetust ja higipuhkemist soo-

dustab. Parajal mõõdul on rattasõit eriti kasulik tusedaile, podagrahaigeile ja inimesile paisuga alakõhuelundis. Hästi mõjub rattasõit ka hemorroidide puhul.

Rattaiste peab olema mõnus, tüür kõrge, mitte allapainutatud. Mõistlikult teostatud ja ratturi individuaalsete võimeiga arvestav rat-

tasõit pole arstilisest seisukohast kahjulik, vaid isegi soovitatav.

Ajalehtede „tervishoiunurkade“ vastu.

Eesti Arstide Seltside Liidu poolt on püütud tõkestada arstide endareklaamimist ja viimasel ajal moodiläinud arstimist ajalehtede „Tervishoiunurkade“ kaudu.

E. Haigekassade Liidu teateid.

Kohtla-Järve kauaaegne haigekassa tegelane F. Kauks,

kes on rida aastaid haigekassade liidu juhatusel liige, on haigestunud. Soovime temale peatset tervenemist. Tema energiat ja tööjõudu on vaja töölisklassile ja ta organisatsioonidele.

Haigekassa ei saanud ajakirja väljaandmiseks luba.

Rakvere Ühishaigekassa tahtis välja anda ajakirja „Tööõigus“, et selle kaudu oma liigete keskel, kes oma töökohtadega üksteisest kaugel, sidet pidada.

Ajakirja väljaandmiseks luba ei antud. Põhjusi ei ole teada.

Loengute korraldamiseks sotsiaalkindlustuse ja tervishoiu üle

algab nüüd, kus suvi lõppemas, soodne aeg. Sellepärast tuleme haigekassadele neid kohustusi meelde. Ka võib nüüd, kus loengute ja koosolekute arv piiratud, loota loenguite enam kuulajaid.

Haiguskindlustust käsitavat kirjandust levitab E. Haigekassade Liit soodsail tingimustel. Seda võimalust on kasutanud mitmed haigekassad. Nii on tellitud O. Vahtra „Töölise haiguste vastu kindlustamise seadust“ ja seda volinikkude keskel laiali loatatud. On ka tehtud, mis võimalik, „Töö ja Tervise“ levitamiseks. Kuid osa haigekassasid näitavad ka siin haruldast huvipuudust, ega tee omalt poolt üldise asja kasuks midagi. Neile olgu meelde tuletatud, et nemadki kõlbliselt on kohustatud jõudumööda kaasa aitama selleks, et Eestis haiguskindlustuse üle teadmised rahva keskel levineksid. Seda on neil võimalik teha küll kirjanduse ja ajakirja levitamisega, aga ka loengute korraldamisega, mis kuigi suurt jõukulutust ei nõua.

EESTI HAIGEKASSADE NIMESTIK.

Haigekassade liidu liikmed:

1. Balti Puuvilla vabriku Haigekassa — Tallinna, Kopli t. 35.
2. Tartu Üldhaigekassa — Tartu, Aleksandri t. 38.

3. Narva Üldhaigekassa — Narva, Malmi t. 1-a.

4. Narva Kalevivabriku Haigekassa — Narva, Kalevivabrik.

5. Rakvere Ühishaigekassa — Rakvere, Parkali t. 9.

6. Paide Ühine Haigekassa — Paide, Pärnu t. 30.

7. Haapsalu Ühine Haigekassa — Haapsalu, Mängu t. 7.

8. Võru-Petseri Üldhaigekassa — Võru, Katarina t. 8-a.

9. Kuresaare Ühine Haigekassa — Kuresaare, Kubermangu t. 21.

10. Viljandi Ühine Haigekassa — Viljandi, Tartu t. 20.

11. Türi Ühine Haigekassa — Türi, Kooli t. 3.

12. Hiiumaa-Kärdla Kalevivabriku Haigekassa — Kärdlas, Hiiumaal.

13. Kohtla-Järve põlevkivikaevanduse Haigekassa — Kohtla-Järvel.

14. Sindi Ühishaigekassa — Sindi.

15. Põltsamaa Ühine Haigekassa — Põltsamaa.

16. „Kütte-Jõud“ Põlevkivikaevanduse Haigekassa — üle Lüganuse.

17. Valga Üldhaigekassa — Valga, Aia t. 9.

Ei ole haigekassade liidu liikmed:

1. Tallinna Ühine Haigekassa — Tallinna, S. Brokusmägi 16.
2. Kunda tsemendivabriku Haigekassa — Kunda.
3. Kohila paberivabriku Haigekassa — Kohila.
4. Tallinna Linnaettevõtete Haigekassa — Tallinna, Uus t. 3.
5. Piiritusevabrik Rosen & Ko Haigekassa — Tallinna, Merepuiestee 15.
6. Kreenholmi puuvillavabrikute Haigekassa — Narva, Kreenholm.
7. A.-s. Loksa Tehased Haigekassa — Loksal.
8. Narva Linaketramise Manufaktuuri Haigekassa — Narva, Linavabrik.
9. Pärnu Ühine Haigekassa — Pärnu, Pikk t. 9.

SISU: 1) Leetrihaiguse levimise põhjusi — Dr. M. Püüman. 2) Tšehhoslovakkia kartell-seadus — Friedrich Wagner. 3) Haigekassad 1932. aastal — V. Luksepp. 4) Haiguskindlustust tahetakse lammutada — Kindlustustegelane. 5) Kinnitussõukogu otsusi. 6) Eesmärgid kohustavad. 7) Sotsiaalkindlustus. 8) Haigekassade tegevusest. 9) Tõökaitse. 10) Tervishoid. 11) E. Haigekassade Liidu teateid.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja: L. Johanson.

Väljaandja: Eesti Haigekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.